

РЕШЕНИЕ

№ 2554

гр. София, 12.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXIII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 24.03.2023 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Доброслав Руков

**ЧЛЕНОВЕ: Луиза Христова
Мария Шишкова**

при участието на секретаря Кристина Петрова и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **1274** по описа за **2023** година докладвано от съдия Доброслав Руков, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 285, ал. 1, изр. 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС), във вр. с глава дванадесета от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по касационна жалба на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" (ГДИН), [населено място], [улица], чрез юрисконсулт Д. М., срещу Решение № 6867 от 16.11.2022 г., постановено по адм. д. № 277/2022 г. по описа на Административен съд София - град, Първо отделение, 12-ти състав, с което ГДИН е осъдена да заплати на З. А. С., ЕГН [ЕГН], обезщетение в размер на 5000 лв. (пет хиляди лева) за неимуществени вреди от престоя му в Затвора С. и в ЗО „К.“ в 8,11,5 и 6 – та група, претърпени в периода от 25.04.2018 г. до 07.07.2020 г., за нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС.

В касационната жалба са изложени твърдения за неправилност на решението като постановено в нарушение на материалния и процесуалния закон, както и поради необоснованост - касационни основания по чл. 209, ал. 3 от АПК. Касаторът счита, че първоинстанционният съд не е установил действителната фактическа обстановка по случая и е формирал погрешни изводи, че са налице елементите от фактическия състав на отговорността по чл.284-285 ЗИНЗС. Искането до съда е за отмяна на решението и постановяване на ново, с което предявения иск срещу ГДИН да се отхвърли. Претендира се присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

По време на проведеното по делото съдебно заседание касаторът се представлява от юрисконсулт М., която поддържа жалбата. Претендира присъждане на разноски.

Ответникът З. А. С. не се представлява. Пълномощникът му адвокат К. оспорва касационната жалба. Намира съдебното решение на АССГ, 12 състав за правилно, като съобразено с вътрешното и европейското законодателство. Претендира разноски, съгласно чл. 38 от Закона за адвокатурата.

Представителят на СГП намира жалбата за частично основателна. Счита размера на присъденото обезщетение за завишен.

Административен Съд С. – град, XXIII-ти касационен състав, след като взе предвид и обсъди по отделно и в съвкупност наведените от касатора доводи, тези на пълномощника на ответника и на представителя на СГП и събраните в хода на първоинстанционното производство доказателства, намира за установено, от фактическа страна, следното:

Касационната жалба е подадена в срока по чл. 211, ал. 1 от АПК, от лице с надлежна процесуална легитимация по чл. 210, ал. 1 от АПК, като страна в първоинстанционното производство, за което решението е неблагоприятно в обжалваната част.

Разгледана по същество, касационната жалба е неоснователна.

За да постанови съдебното решение, първоинстанционният съд е установил, че З. А. С. е постъпил в Затвора С. на 25.04.2018 г., за изтърпяване на наказание по НОХД № 4152/15 г. по описа на СГС и НОХД № 19164/14 г. по описа на СРС, осъден на 11 месеца „лишаване от свобода” на основание чл.68, ал.1 от НК и чл.57, ал.1, т.2, б.В от ЗИНЗС. В периода 25.04.2018 г. – 22.06.2018 г. лишеният от свобода е изтърпявал наказанието в Затвора С., както следва: - от 25.04.2018 г. до 04.05.2018 г. в 8-ма група; от 04.05.2018г. до 22.06.2018г. в 11- та група. В ЗО „К.” от 22.06.2018 г. до 17.07.2020 г. в 5-та и 6 -та група. Било е уточнено, че до издаването на Заповед № Л-153/27.05.2020 г. и влизането ѝ в сила, не се поддържа информационен масив за разпределението по стаи на лишените от свобода.

Със Заповед № 201/17.08.2018 г. (л.87) той е назначен на длъжност „работник – охрана ППЗ“ с 4 часово работно време от понеделник до събота. Изпълнявал е длъжността за около 2 години – до 03.04.2020 г., когато със Заповеди № 64/03.04.2020 г. и № 63/03.04.2020 г. на основание чл.77, ал.1 и чл.172 от ЗИНЗС, във връзка с чл.163, ал.1, чл.166, 165 и 166 от ППЗИЗС е отменена Заповед № 201/17.08.2018 г. Първоинстанционният съд е обсъдил приетите доказателства по делото и е достигнал до следните изводи:

От докладна записка (л.74-75) от 19.05.2022г., е установил, че С. е настанен в Затвора [населено място] 8 група, в едно от 7-те спални помещения с отделно обособен санитарен възел от 2 кв.м, като спалните помещения са оборудвани с необходимите за пребиваване легла, маса, столове, шкафове и мивки. Притокът на естествена светлина и проветряване не е ограничен, защото спалните помещения разполагат със самостоятелни прозорци. Отоплението е на Т. и парова централа, като помещението е електроснабдено, а през зимните месеци се поддържа температура от минимум 18 градуса, което е съответствие с изискванията. В санитарния възел е подсигурена постоянно течаща топла и студена вода. Необходимите препарати за почистване се предоставят на лишените от свобода ежемесечно. От Докладна записка /л.77-78/ е видно че от 04.05.2018г. ищецът е разпределен в 11- та група на Софийски централен затвор, настанен е в едно от 15 – те спални помещения с обща площ от 440 кв.м,

което е равностойно на 29 кв.м за едно спално помещение, с отделно обособен санитарен възел от 2 кв.м, като спалните помещения са оборудвани с необходимите за пребиваване легла, маса, столове, шкафове и мивки. В същите е извършен ремонт. Съдът е посочил, че от страна на ответника не са ангажирани доказателства относно спалното помещение в 5 група, 30 К., както и броя на лицата, настанени в едно спално помещение през исковия период. Въз основа на Докладна записка от 13.05.2022г. /л.81-82/ /, е приел, че по време на настаняването в 6 –та група площта на спалното помещение в което е настанен С. 3,70м.х3,45м. и мокро помещение с размери 3,10 м.х 1,94 м., с оглед на което се отрежда не по-малко от 3 кв. м . жилищна площ за всеки лишен от свобода.

По твърдението за допуснато нарушение на правата на ищеца на основание недостатъчна жилищна площ съдът е формирал следните изводи:

Обсъдени са писмени изявления на инспекторите в Затвора С., че не е водена точна документация за броя на лицата, настанени в конкретно спално помещение по дни. Констатирана е невъзможност само по данните за настаняването на лицата в килия в групата, да се установи колко точно и кои лица са пребивавали през исковия период в помещението заедно с ищеца. От обсъдената справка на ИСДВР (л.74-75) от 19.05.2022 г., е установено, че спалното помещение 8 –ма група през 2017 г. е обзаведено с легла, маса, столове, шкафове и мивки. Помещението е с отделно обособен санитарен възел от 2 кв.м. Ищецът не въвежда твърдения, че едно легло е ползвано от две лица. Няма данни, в това число от справката на ИСДВР, в какви периоди, колко лица са пребивавали в килията. Такива данни не могат да се установят и от събраните по делото доказателства.

Единствено доказателство са данните от справката на Докладна записка от 13.05.2022 г. /л.81-82/, както и свидетелските показания на св. С., който е бил в една стая с ищеца в Затвора „К.“, според които е 6-та група площта на спалното помещение в което е настанен С. е било с размери 3,70м.х3,45м. и мокро помещение с размери 3,10м.х 1,94 м. От показанията на св. С. е установено, че в стаята, в която пребивавали били трима души. Помещението било оборудвано с необходимите мебели и достатъчно пространство за предвижване. Във връзка с установеното съдът е направил извода, че помещенията, в които през исковия период С. е бил настанен в 6- та група 30 К. са били приемливи за обитаване и с площ, която не е под 3 кв.м. и в диапазона от 3-4 кв.м. Взел е в предвид и съдебна практика, в това число и последното дело М., в което е посочено, че площ между 3 - 4 кв.м. на едно лице не може да доведе до извод за допуснато нарушение на чл.3 от Конвенцията, съответно чл.3 ЗИНЗС. Също за тази преценка е от изключително значение и факта, че ищецът е бил назначен на работа и същият не е пребивавал постоянно през деня в спалното помещение.

Въз основа на анализ на относимите доказателства по делото, съдът е направил извод, че е доказано нарушение на чл. 3, ал.2 във вр. ал.1 от ЗИНЗС, изразяващо се в неосигуряване на благоприятни и хигиенични условия при изтърпяване на наказанието лишаване от свобода. Предприетите действия от служители на ответника по дезинфекция не са били ефективни и в помещенията, в които е бил настанен З. С. е имало множество дървеници и хлебарки. Несъмнено недостатъчното обезпаразитяване, довело до постоянно наличие на дървеници, които хапели задържаните лица, което му е причинило болки и страдания и невъзможност да се спи през нощта. Това е причинило на ищеца дискомфорт и емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и безизходица. При доказани неимуществени

вреди и във връзка с презумпцията на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, както и пряка и непосредствена причинно – следствена връзка между нарушението на чл. 3, ал.1 вр. ал. 2 от ЗИНЗС и вредите е прието, че са налице предпоставките на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС за ангажиране отговорността на ГД“ИН“. Размерът на обезщетението е определен по чл. 52 от ЗЗД, при съобразяване практиката на ЕСПЧ и стандарта на живот в страната. Съдът е осъдил Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" да заплати на З. А. С. сума в размер на 5000 лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС за периода от 25.04.2018 г. – 17.07.2020 г. при настаняване в Централен затвор – С. и ЗО К. при неблагоприятни битови условия.

Решението е валидно, допустимо и правилно.

Настоящият състав приема, че решението на АССГ е постановено при напълно изяснена фактическа обстановка обратно на твърдението в касационната жалба. Фактическите констатации на съда са основани на писмени и гласни доказателства, събрани по приложимия процесуален ред и обсъдени поотделно и в тяхната съвкупност. Наличието на дървеници и неефективните и недостатъчни действия по тяхното отстраняване се доказват и от свидетелските показания на свидетелите С. и Г., които са подробни обсъдени от първоинстанционния съд. Освен това не са ангажирани доказателства от страна на ГДИН, от които да се опровергае твърдението за наличие на дървеници и хлебарки в спалните помещения. Независимо от обстоятелството, че са предприети действия за обезпаразитяване, видно от приложените протоколи и договор за ДДД, това не обуславя извод, че администрацията на затвора е изпълнила задълженията си.

При правилно установена фактическа обстановка съдът обоснова е приел, че условията, при които е пребивавал З. са такива, които обуславят неблагоприятно въздействие върху него до степен на понасяне на неимуществени вреди, подлежащи на обезщетяване по реда на ЗИНЗС. Съгласно чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания на жестоко и нечовешко отношение. Съгласно чл. 3, ал. 2 от същия закон за изтезания, жестоко и нечовешко отношение се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Разпоредбите на чл. 3 и на чл. 43, ал. 2 и ал.4 ЗИНЗС са законови гаранции за съществуването на нормална битова среда в местата за лишаване от свобода и задържане под стража. Липсата на нормални битови условия е от естество да причини негативни емоции, физически и психически дискомфорт, който е в пряка причинно-следствена връзка с бездействието на администрацията да осигури на затворника нормални условия за изтърпяване на наказанието. Налице са причинени негативни преживявания, изразяващи се в унижаване на човешкото достойнство, морални и физически страдания вследствие на незаконосъобразни бездействия на администрацията на ГД“ИН“ в нарушение изискванията на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС.

Неоснователно е твърдението в касационната жалба, че размерът на присъденото обезщетение не е правилно изчислен, напротив същото съответства на чл. 52 от ЗЗД.

Съгласно последната разпоредба, размерът на обезщетението за претърпените неимуществени вреди се определя по справедливост. Понятието „справедливост“ е морално - етична категория и включва съотношението между деянието и възмездието. Установената съдебна практика непротиворечиво приема, че „справедливост“ не е абстрактно понятие, а се извежда от преценката на конкретните обстоятелства, които носят обективни характеристики, за да се намери паричният еквивалент на необходимото и дължимо обезщетение. Следователно размерът на обезщетението като паричен еквивалент на причинените неимуществени вреди следва да бъде определен при съобразяване характера, вида, изражението и времетраенето на претърпените вредни последици, ценността на засегнатите нематериалните блага и интереси и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането, така, че обезщетението да не бъде средство за неправомерно обогатяване. Ето защо спазването на принципа на справедливостта, като законово въведен критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди, изисква размерът на обезщетението за претърпени неимуществени вреди да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице. Следва да бъде съобразено и Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015 г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което при определянето на паричната компенсация, като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишението от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл.3 от ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди. Касационният състав на съда намира, че решаващият съд, правилно е изтъквал както разпоредбите на закона, така и практиката на ЕСПЧ за характера на увреждането, степента на причинените страдания и техния интензитет, както и вредните последици, обичайни за лицата, поставени в такива условия.

Отчитайки обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението на чл. 3, ал. 1, във връзка с ал. 2 от ЗИНЗС, периодите, през които ищецът е бил поставен в условия унижаващи човешкото достойнство, характера и интензитета на породените страдания и негативни преживявания, първоинстанционният съд е приел, че искът следва да бъде уважен за периода от 25.04.2018 г. до 07.07.2020 г., или 2 години, 2 месеца и 12 дни, или общо за 702 дни. Размерът на обезщетението следва да се определи, съгласно съдебната практика на Съда по правата на човека, цитирана в мотивите на решението или по 15 лева (8 евро) на ден, което се равнява на 10 530 лв. Вземайки предвид, че ищецът не е пребивавал през цялото време в спалното помещение, съдът е приел, че исковата претенция в размер на 5000 лв. се явява основателна и доказана. Същата е под посочения според практиката на ЕСПЧ размер, поради което следва да се уважи изцяло.

Настоящият състав на касационната инстанция, не споделя извода, касаещ определянето на размера на обезщетението, макар същият да е правилен като краен резултат.

През 2021 г. ЕСПЧ постанови осъдителни решения по делата П. - А. срещу България и И. срещу България и продължи да комуникира редица жалби с оплаквания във връзка с ниския размер на присъденото от националния съд след измененията от 2017 г. в

ЗИНЗС обезщетение, поради лоши условия в затворите. Предвид добре установена съдебна практика на ЕСПЧ по предходните дела. по новите жалби българската държава се възползва от възможностите в производството пред Съда да признае нарушение чрез едностранна декларация или да сключи приятелско споразумение.

От мотивите на цитираните решения на ЕСПЧ може да се направи извод, че обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на минимум 4 евро на ден или на 30 % от присъжданото от ЕСПЧ при сходни обстоятелства, е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане. Едновременно с това в повечето случаи такова обезщетение би било достатъчно, за да обезщети вредите, произтичащи от нарушение на забраната за поставяне в лоши условия на задържане по смисъла на чл. 3 от Конвенцията.

Т.е. в разглеждания казус при безспорно установени 702 дни, през които са търпени вредите и установения от ЕСПЧ минимум на размера на обезщетението от 4 евро на ден, съдът намира, че обезщетение от 5 492 лв. (702 дни по 4 евро = 2 808 евро, умножени по 1,9558 лв. – официалния курс на БНБ = 5 492 лв.), се явява адекватно и справедливо.

Предвид на гореизложеното и обстоятелството, че исковата молба е била предявена и уважена в размер по-малък от посочения минимум, съставът на Административния съд, разгледал касационната жалба, намира, че оспореното решение е правилно и следва да бъде оставено в сила.

При този изход на спора на ответника се дължат разноски. Такива са поискани своевременно, поради което съдът дължи присъждането им. Съдът намира, че в случая адвокат К. е предоставила безплатно съдействие на ответника С., на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА. Тълкуването чл. 38, ал. 2 от ЗА дава възможност да се направи заключение, че в случай на безплатно предоставяне на адвокатски услуги, в правомощията на съда е да определи възнаграждението на адвоката. Делото в случая не се отличава с фактическа и правна сложност, а по същото е проведено само едно заседание, поради което възнаграждение в размер на минималния, съгласно чл. 8, ал. 1, във връзка с чл. 7, ал. 2 от Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, се явява справедлив и обоснован.

Водим от горното и на основание чл. 221, ал. 2, пр. 1 от АПК,
Административен Съд С. – град, XXIII-ти касационен състав,

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 6867 от 16.11.2022 г., постановено по адм. д. № 277/2022 г. по описа на Административен съд София - град, Първо отделение, 12-ти състав.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на адвокат Н. К. на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата, във връзка с чл.8, ал.1, във връзка с чл. 7, ал. 2 от Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения, да заплати на адвокат от Адвокатска колегия С., с личен номер [ЕГН] сумата от 800 (осемстотин) лева, представляваща адвокатско възнаграждение за процесуално представителство по административно дело № 1274 от 2023 г. на АССГ.

Решението е окончателно.